

بسم الله الرحمن الرحيم

راهنمایی و مشاوره در دوره‌ی ابتدایی

مؤلفان:

شهاب فطین، طاهر اصلانی، بهزاد حبیبی

۱۳۹۳

سرشناسه: فطین، شهاب ۱۳۴۳ / اصلانی، طاهر / حبیبی سوها، بهزاد
عنوان و نام پدیدآورندگان: راهنمایی و مشاوره در دوره ی ابتدایی / شهاب فطین،
طاهر اصلانی، بهزاد حبیبی سوها
مشخصات نشر: انتشارات مکارمی، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ۱۵۲ صفحه: جدول
شابک: ۹۴۶۱۵-۳-۰ : ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: مشاوره در آموزش ابتدایی
موضوع: مشاوره در آموزش ابتدایی - ایران
موضوع: مشاوره در آموزش و پرورش
شناسه افزوده: اصلانی، طاهر ۱۳۵۵
شناسه افزوده: حبیبی، بهزاد ۱۳۵۰
رده بندی کنگره: ۳۷۲/۱۴ ر ۶ / ف ۵ / ۱۰۲۷ LB
رده بندی دیویی: ۳۷۲/۱۴
شماره کتاب شناسی ملی: ۲۷۰۴۸۱۶

شناسنامه کتاب:

نام کتاب: راهنمایی و مشاوره در دوره ی ابتدایی
تالیف: شهاب فطین ، طاهر اصلانی، بهزاد حبیبی سوها
صفحه آرای: طاهر اصلانی
ناشر: انتشارات مکارمی، ۱۳۹۳
تعداد چاپ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول
سال چاپ: ۱۳۹۳
شابک: ۹۴۶۱۵-۳-۰ : ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۰۰۰۰۰۰
قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال
انتشارات مکارمی

عنوان.....	صفحه
مقدمه	۱
فصل یک: ویژگی های رشدی دانش آموزان دوره ی ابتدایی.....	۵
فصل دو: خدمات نظام راهنمایی و مشاوره در دوره ابتدایی.....	۲۹
فصل سه: وظایف و مسئولیت های مشاور در دوره ی ابتدایی.....	۴۳
فصل چهار: مهارت های مشاوره با کودکان	۵۳
فصل پنج: سبک های فرزند پروری و پیامدهای آن	۷۵
فصل شش: مشکلات رفتاری دانش آموزان در دوره ابتدایی و راه حل آنها.....	۸۹
فصل هفت: مشکلات خانوادگی دانش آموزان ابتدایی و نقش مشاور در حل آنها.....	۱۱۱
فصل هشت: روش های سنجش و ارزیابی روانشناختی در دوره ی ابتدایی.....	۱۱۵
منابع	۱۴۷
پیوست	۱۵۱

مقدمه

یکی از اهداف مهم و اساسی نظام آموزش و پرورش ایجاد زمینه و بستر مناسب برای رشد و تعالی همه جانبه دانش آموزان و تربیت افراد سالم، پویا، کارآمد و متعهد برای ایفای نقش در زندگی فردی و اجتماعی است. برای دست یابی به هدف یادشده، عناصر و عوامل مختلفی با انجام فعالیت و برنامه ریزی ها تاثیر گذارند. برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدرسه یکی از عناصر و عوامل مهم در این راستا به حساب می آید. این برنامه ها به دانش آموزان کمک می کند تا ضمن سازگاری عاطفی و روانی با شرایط و موقعیت های مختلف، بتوانند بصورت بالنده و پویا در مسیر تصمیم گیری و انتخاب گام بردارند و در زندگی فردی و اجتماعی به استقلال و خود رهبری برسند. همچنین نظام راهنمایی و مشاوره با شناسایی ویژگی ها و خصوصیات جسمانی، شناختی، اجتماعی، اخلاقی و عاطفی دانش آموزان و با شناسایی موانع پیش روی رشد و تعالی دانش آموزان، به آن ها کمک می کند تا متناسب با توانایی ها و خصوصیات خود در مسیر تحصیلی و شغلی به برنامه ریزی و اقدام بپردازند.

با پیشرفت و توسعه در نظام آموزش و پرورش کشورمان، نظام راهنمایی و مشاوره و برنامه و فعالیت های آن به مدارس ابتدایی در حال تسری است. این جریان، عزم دست اندر کاران و مسئولین نظام آموزش و پرورش، در کیفیت بخشی به برنامه های آموزشی و توجه به نیازهای فردی و اجتماعی دانش آموزان در دوره ی ابتدایی را نشان می دهد. مشاور به عنوان عضوی از کارکنان مدرسه در دوره ی ابتدایی می تواند اقدامات پیشگیرانه ی موثری را با طراحی برنامه ها و فعالیت های مختلف آموزشی - مشاوره ای به مرحله اجرا در آورد. مشاوره با کودکان دارای شرایط و مقتضیات خاصی است که آن را با مشاوره ی بزرگسالان متمایز می سازد. مشاور ابتدا باید شناخت دقیقی از ویژگی های روانشناختی دانش آموزان دوره ی ابتدایی داشته باشد. نحوه برقراری ارتباط با کودک و والدین را به عنوان فن و هنر یاد بگیرد و بتواند با طرح یک برنامه ی درمانی موثر، مشکلات رفتاری و تحصیلی دانش آموزان را با مشارکت والدین، معلمان و سایر کارکنان مدرسه حل کند. مشاوران شاغل در دوره ی ابتدایی برای انجام فعالیت های اثربخش، نیازمند ابزار، محتوا و امکاناتی هستند که بتوانند با استفاده از آن ها رشد و تعالی دانش آموزان و فرایند پیشرفت تحصیلی آنان را تسهیل نمایند. کتاب حاضر در راستای این هدف مهم تالیف و تدوین شده است.

بر اساس مطالعه و بررسی های اولیه در ارتباط با نیاز مشاوران شاغل در دوره ی ابتدایی به محتوا و منابع آموزشی با رویکرد پیشگیرانه و درمانی، کتاب حاضر در هشت فصل تالیف شده است. مولفان سعی کرده اند با جامع نگری هر آنچه یک مشاور برای کار کردن با دانش آموزان دوره ی ابتدایی نیاز دارند را مد نظر قرار دهند و با ارائه ی راهکارهای ملموس و عملی، وظایف و مسئولیت های مشاوران را تسهیل و روشن نمایند. فصل اول به ویژگی های رشدی دانش آموزان در دوره ی ابتدایی اختصاص یافته است بخاطر اینکه مشاوران قبل از طراحی هر برنامه یا اقدام لازم است شناخت دقیقی از روانشناسی رشد در این دوره را داشته باشند. در این فصل ابعاد مختلف رشدی به دقت تفکیک شده و هر بعد مورد بحث قرار گرفته است و در آخر هر مبحث راهکارهای آموزشی و تربیتی مرتبط با آن ارائه گردیده است.

فصل دوم خدمات نظام راهنمایی و مشاوره در دوره ی ابتدایی را شامل می شود. در این فصل کلیاتی از خدمات راهنمایی و مشاوره، انواع و ویژگی های آن با تمرکز بر سنین دوره ابتدایی توضیح داده شده است.

با توجه به اینکه در سالهای اخیر نظام راهنمایی و مشاوره به دوره ی ابتدایی تسری یافته است و مشاوران شاغل در آن از وظایف و مسئولیت های خود اطلاع دقیقی و روشنی ندارند و در این ارتباط با یک وضعیت ابهامی و کمبود منابع اختصاصی مواجه اند. بنابراین در فصل سوم وظایف و مسئولیت های مشاور در دوره ی ابتدایی در ارتباط با بخش های مختلف سازمان مدرسه به تفکیک بیان شده است.

از آنجا که مشاوره با کودکان یک تخصص محسوب می شود و از جهات مختلف با مشاوره بزرگسالان متفاوت هست، فصل چهارم به این موضوع اختصاص یافته است.

فصل پنجم روش های فرزند پروری و پیامدها و اثرات آن را در بر می گیرد. این فصل از این نظر اهمیت دارد که خیلی از مشکلات رفتاری دانش آموزان در دوره ی ابتدایی از شیوه های فرزند پروری نامناسب نشأت می گیرد. با توجه به اینکه یکی از وظایف مشاوران پیشگیری اولیه از آسیب های اجتماعی و رفتاری است، آگاهی مشاوران از شیوه های فرزند پروری و آموزش آن به والدین می تواند در پیشگیری از مشکلات رفتاری دانش آموزان و اصلاح آن موثر واقع شود.

در فصل ششم مشکلات رفتاری شايع دانش آموزان در دوره ی ابتدایی در سه محور بحث شده که شامل تعریف و تشخیص، سبب شناسی و راهکارهای مداخله ای است. با در نظر

گرفتن اینکه رویکرد و نظریه های رفتاری بیشترین کاربرد را در اصلاح و تغییر رفتار کودکان دارد بنابراین سعی شده راهبردهای مداخله ای مطابق این رویکرد باشد.

فصل هفت به برخی از مشکلات خانوادگی دانش آموزان اشاره می کند و نقش و مسئولیت مشاور را در حل و فصل این مشکلات یاد آور می شود هرچند مشاوره ی خانواده نیاز به تخصص و تجربه ی کافی دارد اما اقدامات اولیه و شیوه ی ارجاع می تواند از تشدید مشکلات خانوادگی بکاهد. به همین خاطر این فصل به اقدامات اولیه ی مشاوران در این ارتباط پرداخته است.

برای اینکه مشاوران شناخت دقیقی از مسائل، مشکلات و ویژگی روانشناختی دانش آموزان داشته باشند تا بتوانند به تشخیص صحیح نایل شوند، لازم است از روش ها و فنون ارزیابی اطلاع کافی داشته باشند. به همین خاطر فصل هشتم با تمرکز بر ارزیابی خصوصیات روان شناختی دانش آموزان در سنین دوره ی ابتدایی به این موضوع اختصاص یافته است. از مشاوران محترم و خوانندگان عزیز درخواست می شود با نقد مطالب و ارائه ی نقطه نظرات کارشناسی خود ما را در کیفیت بخشی و اصلاح محتوا و رفع کاستی های موجود در این زمینه یاری نمایند.

مولفان